

Zlo ve světě

Mluvíme-li o „zlu“ všeobecně, je to hrubá chyba, a to proto, že „zlo“ nemá a nemůže mít samostatnou „bytnost“, nemůže být „subjektem“. V tomto vymezeném smyslu je nepochybně pravdou, že zlo má negativní rysy, že je závislé na „dobru“ (přesněji na tom, co je „dobré“ v dané situaci) a jeho nedostatkem, nebo také popřením, eventuálně bojem proti němu. Důležitá je především ta situačnost „zla“, ale i „dobra“. Dobro samo o sobě také nemá žádnou „bytnost“ a nemůže být „subjektem“; tak jako zlo, také dobro si musí své subjekty „vyhledat“ a „najít“, takže je závislé na jejich zprostředkující úloze. Ovšem takto vyslovena je tato formulace zavádějící a nebezpečná, protože situace není nikdy vytvářena jen subjekty ani jen jejich prostřednictvím, nýbrž vždycky na ni spolupůsobí mnoho nahodilých okolností (které ovšem samy o sobě také nejsou možné bez příslušných subjektů, aniž by ovšem bylo možno mluvit o nějakém soustředění a organizování spolupůsobících okolností). Mnohé z toho, co jsme nakloněni považovat z „zlé“, „nebezpečné“, „ohrožující“ a přímo „ničivé“, může mít a často má svůj zdroj v „nahodilostech“ (je při tom ovšem třeba pamatovat, že tzv. nahodilost je vždycky také relativní, takže se v jistém smyslu „podobá“ zlu i dobru – vezmeme-li v úvahu základní význam slova „relativní“, tj. jsoucí ve vztahu). Nahodilosti obvykle považujeme za nedůležité okolnosti, přičemž důležitost měříme vždy ve vztahu k někomu nebo něčemu. Nabude-li nějaká „nahodilost“ zásadního významu, ať už pozitivního nebo negativního, přestává být v našich očích nahodilostí a stává se čímsi základně pozitivním nebo základně negativním (a přitom pro někoho nebo něco jiného to může mít význam jiný, někdy právě malý nebo žádný, jindy právě opačný než v prvním případě. Příkladů je nespočet; takové kataklyzma, jakým je třeba zhroucení obrovské hvězdy a její proměna ve hvězdu neutronovou nebo dokonce v černou díru, má zásadně pozitivní význam pro vznik těžších prvků a tím – jak zatím máme za to – i pro možnost vzniku života. Pád obrovského meteoritu na naši planetu měl, jak se zdá, rozhodující vliv na vymizení velkých plazů, což zase mělo pozitivní vliv na otevření evolučních možností pro savce. Ani v jednom případě nelze předpokládat nějaké „dobré“ nebo „zlé“ úmysly nebo plány (a ovšem ani žádné zásluhy nebo viny ze strany obdařených nebo postižených). Odtud je zřejmé, že je třeba zásadně rozlišovat „dobro“ a „zlo“ v mravním smyslu od „pozitivních“ nebo „negativních“ vlivů, jejichž původ je vzhledem k určitým subjektům nebo okolnostem tzv. nahodilý.

(Písek, 070717-2.)